

Н.Я. Слободян, старший викладач кафедри економіки і права НУХТ
N.J. Slobodjan, teacher of faculty of economy and the right NUFT
Н.Я. Слободян, старший преподаватель кафедры экономики и права НУПТ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОЦІНКА ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

WORK PROGRAM OF THE DISCIPLINE «ОЦЕНКА СТОИМОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ»

ПРОГРАММА УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ «VALUATION OF ENTERPRISE»

***Ключові слова:** оцінка, вартість підприємства, підходи до оцінки вартості підприємства, прибутковий підхід, порівняльний підхід, витратний підхід, експерти-оцінювачі*

***Ключевые слова:** оценка, стоимость предприятия, подходы к оценке стоимости предприятия, доходный подход, сравнительный подход, затратный подход, эксперты-оценщики*

***Keywords:** evaluation, cost of enterprise, approaches to valuation, the income approach, the comparative approach, cost approach, the experts-evaluators*

2010 p.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о.ректора _____ С.В.Іванов.
(Підпис, прізвище, ініціали)
« _____ » _____ 200__ р.

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Оцінка вартості підприємства»

Спеціальність 6.030504 «Економіка підприємства»
(Шифр, назва)

Спеціалізація _____
(Назва)

Факультет Економіки і менеджменту

Кафедра Економіки і права

Форма навчання	Курс	Чверть (для денної форми навчання) або семестр	Кількість годин								Контроль навчальної роботи студентів		
			Всього	аудиторних занять			самостійної роботи				Підготовка до аудиторних занять	модульний (кількість модулів у кожній чверті)	підсумковий (чверть або форма контролю)
				Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Індивідуальні завдання (кількість завдань і загальна кількість годин)						
							Реферати і розрахунково-графічні роботи	Курсові проекти (роботи)	Контрольні роботи				
Друга вища освіта	VI	11	81	6	2	-	-	-	1/9	64	-	залік	

Програма складена Слободян Н.Я. старший викладач кафедри економіки і права
(Прізвище, ініціали, вчене звання, посада викладача (ів))

права

Програма схвалена (протокол № 1 від 30 серпня 2010 р.) на засіданні
кафедри Економіки і права
(назва кафедри)

Завідувач кафедри _____ Заїнчковський А.О.
(Підпис) (Прізвище, ініціали)

Програма схвалена (протокол № _____ від _____ 200__ р.)
Вченою радою факультету Економіки і менеджменту
(Назва факультету)

Декан факультету _____ Мостенська Т.Л.
(Підпис) (Прізвище, ініціали)

Програма схвалена (протокол № _____ від _____ 200__ р.)
Вченою радою Національного університету харчових технологій
Вчений секретар _____ Бондаренко Т.В.
(Підпис) (Прізвище, ініціали)

I. ПРЕДМЕТ І МЕТА ДИСЦИПЛІНИ, II МІСЦЕ І РОЛЬ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Дисципліна „Оцінка вартості підприємства” викладається згідно з навчальним планом підготовки студентів спеціальності 6.030504 “Економіка підприємства” загальним обсягом 81 година для другої вищої освіти. В системі учбових дисциплін вона є основою в економічній підготовці студентів.

Студенти спеціальності 6.030504 “Економіка підприємства” складають залік з дисципліни „Оцінка вартості підприємства”.

Предмет навчальної дисципліни охоплює закони, теорії, принципи, правила, механізми, методи та суспільні відносини, які виникають в процесі оцінки вартості підприємств, їх майна та використанні її результатів.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні системи теоретичних і практичних знань про категорії, поняття, методи оцінки вартості підприємства з обліком його фінансового положення, а також вартості землі, виробничих приміщень, устаткування, нематеріальних активів.

Дисципліна „Оцінка вартості підприємства” базується на основних положеннях дисциплін “Фінанси підприємств”, “Економіка підприємства”, “Інвестиційна діяльність підприємств”, “Фінансовий аналіз”, “Господарське законодавство”. Знання з зазначених вище курсів дозволяють студентам засвоїти теоретичні положення за даним курсом, орієнтуватися у системі методів оцінки вартості підприємств, правильно застосовувати різні підходи оцінки вартості підприємств в залежності від функціонального призначення оцінки й особливостей підприємств, складати проекти звітів про оцінку вартості підприємств.

II. ЦІЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер цілі	Зміст цілі
1. Студент повинен знати:	
1.1	що є об'єктом, предметом, метою і завданням курсу та основні напрямки оціночної діяльності;
1.2	стан головних проблем науки «Оцінка вартості підприємств»;
1.3	принципи оцінки вартості підприємств;
1.4	категорії, що розкривають зміст цієї дисципліни, базові поняття, які застосовуються в оцінці вартості підприємств;
1.5	цілі і найбільш поширені випадки необхідності оцінки вартості підприємств;
1.6	підстави проведення оцінки майна;
1.7	суб'єкти та об'єкти оціночної діяльності;
1.8	права, обов'язки та відповідальність оцінювачів і суб'єктів оціночної діяльності;
1.9	законодавство у сфері оціночної діяльності;
1.10	види і застосування різних підходів до оцінки вартості підприємств в залежності від функціонального призначення оцінки й особливостей підприємства;
1.11	поняття професійної оціночної діяльності;
1.12	порядок набуття права на заняття оціночною діяльністю;
1.13	методи оцінки вартості підприємств;
1.14	зміст і напрями державного регулювання оціночної діяльності.
2. Студент повинен уміти:	
2.1	використовувати дані науки «Оцінка вартості підприємств» у вирішенні професійних завдань;
2.2	правильно застосовувати різні підходи оцінки вартості підприємств в залежності від функціонального призначення оцінки й особливостей підприємств;
2.3	застосовувати нормативно-законодавчу базу у сфері оціночної діяльності;
2.4	орієнтуватися у системі методів оцінки вартості підприємств;
2.5	складати проекти звітів про оцінку вартості підприємств.
3. Студент повинен мати навички:	
3.1	використання набутих знань з теорії оцінки вартості підприємства в своїй діяльності;
3.2	проведення оціночної діяльності при вирішенні конкретних завдань з оцінювання фінансового положення підприємства, а також вартості землі, виробничих приміщень, устаткування, нематеріальних активів;

1	2
3.3	застосування різних підходів оцінки вартості підприємств в залежності від функціонального призначення оцінки й особливостей підприємств;
3.4	складання проектів звітів про оцінку вартості підприємств

III. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

3.1. Лекційні заняття

№ п/п	Тема та зміст лекції	Кількість годин	Номер цілі
1	2	3	4
1.	<p>Поняття вартості підприємства, загальні принципи оцінки. Об'єкт, предмет і метод курсу „Оцінка вартості підприємства”. Мета і завдання курсу в сучасних умовах. Поняття і основна мета оціночної діяльності. Основні принципи оцінки вартості підприємства. Зв'язок курсу з іншими навчальними дисциплінами і науковими напрямками.</p>	0,5	1.1 1.2 1.3
2.	<p>Теоретичні основи оцінки вартості підприємства. Поняття, які використовуються при визначенні вартості підприємства та його майна. Оцінка майна за інвестиційною вартістю.</p>	0,5	1.4
3.	<p>Цілі і найбільш поширені випадки необхідності оцінки вартості підприємства. Випадки проведення оцінки майна. Методичне регулювання оцінки майна. Підстави проведення оцінки майна</p>	0,5	1.5 1.6 3.1
4.	<p>Регламентация діяльності експертів-оцінювачів вартості підприємства. Набуття права на заняття оціночною діяльністю відповідно до законодавства України. Професійна підготовка оцінювачів. Державний реєстр оцінювачів. Сертифікат суб'єкта оціночної діяльності. Права та обов'язки оцінювачів і суб'єктів оціночної діяльності.</p>	0,5	1.7 1.8 1.11 1.12
5.	<p>Вибір і застосування різних підходів до оцінки вартості підприємств в залежності від функціонального призначення оцінки й особливостей підприємства. Застосування трьох основних підходів при визначенні вартості підприємства: витратного, порівняльного (ринкового) та прибуткового. Особливості витратного підходу. Особливості порівняльного підходу. Особливості прибуткового підходу.</p>	0,5	1.10 2.4 3.2 3.3

1	2	3	4
6.	Витратний підхід в оцінці вартості підприємств. Загальна характеристика витратного підходу. Метод вартості чистих активів. Оцінка ринкової вартості машин та обладнання. Витратний підхід в оцінці машин та обладнання. Оцінка вартості нематеріальних активів.	0,5	1.10 1.13 3.3
7.	Використання порівняльного підходу в оцінці вартості підприємств. Загальна характеристика порівняльного підходу. Вибір порівнюваних підприємств. Фінансовий аналіз та порівняння. Вибір та розрахунок цінових мультиплікаторів. Визначення вартості підприємства, що оцінюється.	0,5	1.10 1.13 3.3
8.	Прибутковий підхід і його методи оцінки вартості підприємств. Метод капіталізації доходів. Економічний зміст методу. Метод дисконтування майбутніх доходів: його суть та значення.	0,5	1.10 1.13 3.3
9.	Вибір кінцевої величини вартості підприємства. Оцінка контрольного та неконтрольного пакетів акцій. Погодження результатів оцінки.	0,5	2.2
10.	Звіт про оцінку вартості підприємства. Задачі, вимоги та структура звіту про оцінку вартості підприємства. Характеристика основних розділів звіту.	0,5	2.5 3.4
11.	Особливості оцінки різних видів об'єктів нерухомості Особливості оцінки комерційної нерухомості (офісів, готелів, торгових приміщень). Оцінка земельних ділянок та її види. Оцінка інвестиційних проектів. Особливості оцінки житлової нерухомості.	0,5	1.14 2.3 3.2
12.	Державне регулювання оціночної діяльності. Саморегулювні організації оцінювачів. Зміст і напрями державного регулювання оціночної діяльності. Органи державної влади, які здійснюють державне регулювання оціночної діяльності. Поняття саморегулювальної організації оцінювачів.	0,5	1.9 1.15
	Разом	6	

3.2. Практичні (семінарські) заняття

№ п/п	Тема практичного (семінарського) заняття	Кількість годин	Діяльність студента	Номер цілі
1	2	3	4	5
1.	Поняття вартості підприємства, загальні принципи оцінки.	0,1	Обґрунтування генези дисципліни	1.1 1.2 1.3
2.	Теоретичні основи оцінки вартості підприємства.	0,1	Участь у дискусії та обговорення	1.4
3.	Цілі і найбільш поширені випадки необхідності оцінки вартості підприємства.	0,1	Необхідність оцінки вартості підприємства	1.5 1.6 3.1
4.	Регламентація діяльності експертів-оцінювачів вартості підприємства.	0,25	Здійснення діяльності експертів-оцінювачів вартості підприємства	1.7 1.8 1.11 1.12
5.	Вибір і застосування різних підходів до оцінки вартості підприємств в залежності від функціонального призначення оцінки й особливостей підприємства.	0,1	Обґрунтування суті різних підходів до оцінки вартості підприємства	1.10 2.4 3.2 3.3
6.	Витратний підхід в оцінці вартості підприємств.	0,25	Обґрунтування витратного підходу в ОВП. Виконання задач, розрахунків	1.10 1.13 3.3
7.	Використання порівняльного підходу в оцінці вартості підприємств.	0,25	Обґрунтування порівняльного підходу в ОВП. Виконання задач, розрахунків	1.10 1.13 3.3
8.	Прибутковий підхід і його методи оцінки вартості підприємств.	0,25	Обґрунтування прибуткового підходу в ОВП. Виконання задач, розрахунків	1.10 1.13 3.3
9.	Вибір кінцевої величини вартості підприємства.	0,1	Обґрунтування доцільності вибору того чи іншого підходу	2.2

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
10.	Звіт про оцінку вартості підприємства.	0,2	Складання звіту про оцінку вартості підприємства	2.5 3.4
11.	Особливості оцінки різних видів об'єктів нерухомості	0,1	Обґрунтування можливості використання різних методів оцінки	1.14 2.3 3.2
12.	Державне регулювання оціночної діяльності. Саморегулювні організації оцінювачів.	0,2	Нормативно-правова база регулювання оціночної діяльності в Україні	1.9 1.15
	Разом	2		

3.3. Індивідуальні завдання

Форма навчання	Вид завдання	Семестр	Діяльність студента	Обсяг завдання, год.	Номер цілі
II-га вища освіта	Контрольна робота	11	Розкриття суті двох теоретичних питань та розв'язок однієї практичної задачі відповідно до варіанту	9	1.1-3.4 залежно від варіанту

IV. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Вид заняття або індивідуального завдання	Тема заняття (розділ індивідуального завдання)	Форма (вид) використання комп'ютерних технологій	Назва програмного засобу	Для яких видів діяльності використовується
Практичні заняття та самостійна робота	Особливості витратного підходу в оцінці вартості підприємств. Метод вартості чистих активів. Витратний підхід в оцінці машин та обладнання. Оцінка вартості нематеріальних активів.	Рекомендується розв'язання практичних завдань з використанням комп'ютерної техніки	Microsoft Excel для Windows	Розрахунок вартості підприємства за витратним підходом
Практичні заняття та самостійна робота	Використання порівняльного підходу в оцінці вартості підприємств. Вибір порівнюваних підприємств. Фінансовий аналіз та порівняння. Вибір та розрахунок цінкових мультиплікаторів.	Рекомендується розв'язання практичних завдань з використанням комп'ютерної техніки	Microsoft Excel для Windows	Визначення вартості підприємства, що оцінюється за порівняльним підходом
Практичні заняття та самостійна робота	Прибутковий підхід і його методи оцінки вартості підприємств. Метод капіталізації доходів. Метод дисконтування майбутніх доходів: його суть та значення.	Рекомендується розв'язання практичних завдань з використанням комп'ютерної техніки	Microsoft Excel для Windows	Визначення вартості підприємства методом капіталізації доходів та методом дисконтування майбутніх доходів

**V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ,
УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ**

Форма навчання	Чверть (семестр)	Форма підсумкового контролю
Друга вища освіта	VI	Залік у письмовій або усній формах

КРИТЕРІЇ

оцінювання знань, умінь і навичок студентів на заліку

Виходячи з особливостей курсів кафедри, встановити наступні критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів на заліку з дисципліни «Оцінка вартості підприємства».

Критерії оцінки	
заочна	
зараховано	Виставляється студенту, який вивчив і засвоїв матеріал програми, відпрацював літературні джерела з дисципліни, передбачені програмою, основні Закони України та рішення Уряду з питань оцінки вартості підприємства, без суттєвих помилок відповідає на питання, теоретичні і методичні викладки підтверджує фактичними даними, розрахунками, відповідає на додаткові питання по програмі курсу, не допускає принципових помилок при розв'язуванні задач.
незараховано	Виставляється студенту, який поверхово або зовсім не відповідає на питання, проявляє нерозуміння теоретичних та практичних знань з питань оцінки вартості підприємства, робочої програми курсу, не може розв'язати задачу і підкріпити теоретичні і методичні питання прикладами

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001р.
2. Постанова КМУ «Методика оцінки вартості майна при приватизації» від 12.10.2000р. № 1554
3. Абдулаев Н.А., Колайко Н.Л. Оценка стоимости предприятия. -М.: 2000.- 352 с.
4. В.С. Болдырев, А.Е. Федоров. Введение в теорию оценки недвижимости. –М.: 1997.
5. Гленн М. Десмонд, Ричард Э. Келли. Руководство по оценке бизнеса. –М.: 1996.
6. Добикін О.К., Рижиков В.С. Потенціал : формування та оцінка: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 208 с.
7. Кучеренко В.Р. Оцінка бізнесу та нерухомості. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 200 с.
8. Мендрул О.Г. Управління вартістю підприємств. Монографія. – К.: КНЕУ, 2002. - 272 с.
9. Международные стандарты оценки. -М.: РОО, 1995.
10. Оценка бизнеса: Учебник / Под ред.А.Г.Грязновой, М.А.Федотовой. М.: 1998.
11. Петренко В., Шалаев В. Международная практика оценки стоимости бизнеса компании – К.: «АртЭк», 2006. – 144 с.
12. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчальний посібник. - К.: КНЕУ, 2003.- 554с.
13. Федотова М.А., Уткин Э.А. Оценка недвижимости и бизнеса. Учебник. - М.: «Экмос», 2002, - 352 с.

Додаткова література:

14. Азгальдов Г.Г.. Оценка ценных бумаг. -МАОК, 2001.
15. Виленский П.Л., Лившиц В.Н., Орлова Е.Р., Смоляк С.А. Оценка эффективности инвестиционных проектов. М.: Дело, 1998.
16. Зайцева Н.А., Кичигин Ю.А. Практические аспекты применения результатов финансового анализа в оценке российских предприятий. МАОК, 2001.
17. Лебедь Н.П., Мендрул О.Г. Практическое пособие по экспертной оценке предприятий. – К.: Фонд государственного имущества Украины. Консалтинговые фирмы «Легалис-Эксперт», «Эксперт-Л», 1996. – 280 с.
18. Оценка рыночной стоимости недвижимости. Учебное и практическое пособие. – М.: Дело, 1998.
19. Оценка имущества и имущественных прав в Украине. Монография / Н.Лебедь, А.Мендрул, В.Ларцев, С.Скрынько, Н.Жиленко, В.Пашков / Под ред. Н.Лебедь. – К.:ООО «Информационно-аналитическая фирма «Принт-Экспресс», 2002. – 688с.
20. Учебное пособие для подготовки к сдаче квалификационного экзамена по экспертной оценке имущества, недвижимости, имущественных прав, бизнеса, техники и оборудования (категории А,В,С) / А.Мендрул, Ф.Пузий, И.Галкин,

- С.Скрынько, А.Драпиковский, И.Иванова / Под ред. А.Мендрула. – К.:Консалтинговая фирма «Эксперт-Л», 2000. – 323с.
21. Федотова М.А. Сколько стоит бизнес?. М.: Перспектива, 1996.
 22. Фельдман А.Б.. Микро- и макроэкономические факторы ценообразования в рыночной экономике. МАОК, 2001.
 23. Школьников Ю.В. Заключительные процедуры оценки бизнеса. Учебные материалы. МАОК.2001.

